

UPUTE ZA IZRADU DNEVNE PRIPREME

I. OPĆI PODATCI O VJERONAUČNOM SATU

Škola:

Razred:

Vjeroučitelj/ica:

Nastavna cjelina:

Nastavna tema:

Nastavna jedinica:

Ključni pojmovi:

Upisuju se pojmovi koje na nastavnom satu od 45 minuta treba obraditi, a koji će se kasnije moći vrednovati. Preporučeni broj ključnih pojmova koji se obrađuju na jednom nastavnom satu zbog ograničenog kapaciteta radne memorije je slijedeći::

dob	količina novih informacija
3-4 g.	1
5-6 g.	2
6-9 g.	3
10-15 g.	7
odrasli	7-9

CILJ:

Pišemo ga za jedan nastavni sat, općenitije, najviše u dvije do tri rečenice opisujući što će učenik nakon toga sata moći – znati - činiti (učenik će vidjeti, iskazati, objasniti, pokazati, analizirati, opisati, usporediti, napraviti, riješiti ...)

ISHODI:

Obrazovni / *kognitivni*

Odgojni / *afektivni*

Djelatni / *funkcionalni ili psihomotorički*

PREPORUKE PRI PISANJU ISHODA UČENJA:

- Poći od pitanja što je to što učenici trebaju znati i biti u stanju činiti nakon obrade teme.
- Početi glagolom koji izriče učenikovu aktivnost.
- Ishode učenja uvijek opisati kao aktivnosti koje se mogu promatrati, pratiti i mjeriti.
- Ishode učenja zapisati u obliku: Učenik će.....
- Izbjegavati duge i složene tvrdnje kao i nepoznate riječi.
- Izbjegavati općenite glagole (npr. znati, razumjeti, osvijestiti i sl.).
- Izbjegavati komparative *bolje* ili *više*, jer podrazumijevaju mjerenje prije i poslije učenja.
- Napisati 3 – 5 ishoda za jednu nastavnu jedinicu.

ISHODI UČENJA MORAJU BITI:

S – specific - **konkretni**

M – measurable - **mjerljivi**

A – agreed - **dogovoreni**

R – relevant – **važni, bitni**

T – timely – **vremenski izvedivi**

NAPOMENA: Svi ishodi su neraskidivo povezani i isprepleteni. Mi ih umjetno razdvajamo da bismo ih “vidjeli” i mogli planirati njihovo ostvarivanje.

Odgojni, obrazovni i funkcionalni ishodi se ostvaruju istim aktivnostima učenika – potrebno je unaprijed odrediti koji je ishod primaran (npr. ako je primaran odgojni ishod onda se uzima manje pojmova iz obrazovnog i funkcionalnog područja učenja).

KLJUČNI GLAGOLI PO PODRUČJIMA UČENJA I RAZINAMA ZNANJA (nisu svi iscrpljeni...):

Razine znanja	PODRUČJA UČENJA		
	Obrazovno/kognitivno područje (Bloom) <i>(Učenje radi stjecanja znanja i razvijanja intelektualnih sposobnosti)</i>	Odgojno/afektivno područje (Krathwohl) <i>(Učenje povezano sa osjećajima, stavovima i vrijednostima)</i>	Djelatno / funkcionalno područje (Simpson) <i>(Učenje povezano s akcijama i motoričkim vještinama)</i>
1.	ZNANJE/DOSJEĆANJE <i>(pamćenje, prepoznavanje ili prisjećanje informacija)</i> izdvojiti, napraviti popis, poredati, prepoznati, prisjetiti se, ponoviti, izvijestiti, ispričati, nabrojati, navesti, označiti, dopuniti, imenovati, definirati...	ZAPAŽANJE <i>(svijest o postojanju vrijednosti)</i> prepoznati, biti spreman, obratiti pozornost, slijedi upute, slušati, slijediti, upotrebljavati...	PERCEPCIJA <i>(prvi korak u izvođenju neke aktivnosti)</i> prepoznati, povezati, pokazati, pronaći, izdvojiti, smjestiti, poredati, pročitati...
2.	RAZUMJEVANJE <i>(razumjeti ideju i moći ju objasniti svojim riječima)</i> poredati po važnosti, izdvojiti, dati primjer, opisati, objasniti, locirati, prepoznati, izvijestiti, izabrati, ispričati svojim riječima...	REAGIRANJE <i>(reagiranje u skladu s usvojenim vrijednostima)</i> biti spreman, pokazati zanimanje za, sudjelovati u raspravi, postavljati pitanja, reći, reagirati, pomagati, pokazati otvorenost prema...	SPREMNOST <i>(mentalna, fizička i emotivna spremnost na djelovanje)</i> biti spreman uključiti se, početi, pokrenuti, nastaviti, razvrstati, odgovoriti, smjestiti, povezati, slijediti...
3.	PRIMJENA <i>(uspješno primijeniti stečena znanja za obavljanje jednostavnih zadataka)</i> izabrati, prikazati, dramaturgirati, napraviti, demonstrirati, primijeniti, ilustrirati, interpretirati, intervjuirati, skicirati, riješiti,	ZAUZIMANJE STAVA <i>(zastupanje određenih vrijednosti)</i> zalagati se za, osjećati se članom, izražavati stav, pokazati osjećaj odgovornosti, pokazati interes i osjećaj,	OVLADAVANJE <i>(samostalno, točno i precizno izvođenje određene vještine)</i> točno izvesti, napisati, nacrtati, svrstati, sastaviti, oblikovati, izraditi, napraviti, demonstrirati, izvesti

	upotrijebiti, napisati, prevesti, povezati, rasporediti, izračunati...	poštovati i prihvaćati, prakticirati vrijednosti, iskazivati vjeru, biti spreman...	scenski, izvesti pantomimom, napraviti (aktivnost)...
4.	ANALIZA (<i>razlikovati pojedine dijelove cjeline</i>) usporediti, prosuditi, razlučiti, izdvojiti, ispitati, analizirati (motive, razloge, uzroke, posljedice), preispitati, testirati, rastaviti, razdijeliti, pronaći, istaknuti, protumačiti, objasniti, razlikovati, komentirati, raspraviti, razvrstati, svrstati, grupirati, rasporediti, poredati, organizirati, urediti, ispitati, istražiti, provjeriti, procijeniti, prekontrolirati, dovesti u vezu, razlikovati uzrok i posljedicu, napraviti anketu, zaključiti...	SISTEMATIZACIJA STAVOVA (<i>ravnoteža između slobode i odgovornog ponašanja</i>) pristajati, poredati, kombinirati, usporediti, kompletirati, obraniti, objasniti, obrazložiti, formulirati, generalizirati, identificirati, integrirati, srediti, sistematizirati, odvagnuti, utvrditi, preuzeti odgovornost...	PRILAGOĐAVANJE (<i>prilagoditi određene aktivnosti u skladu s novim zahtjevima i situaciji</i>) prilagoditi, promatrati i procijeniti, uskladiti, reorganizirati, promijeniti, preokrenuti...
5.	VREDNOVANJE (<i>znati stvoriti kriterije i procijeniti vrijednost te moći opravdati stav ili odluku</i>) procijeniti, argumentirati mišljenje, obraniti, dokazati, izabrati opciju, dati podršku, vrednovati, ocijeniti, opravdati tvrdnju, podržati, potvrditi, preispitati, rangirati, odrediti vrijednost, provjeriti, utvrditi, usporediti, razlikovati, kritički se izraziti, raspraviti, diskutirati, dokazati, uvjeriti, obraniti stav, opravdati, poduprijeti, zastupati mišljenje, izabrati mogućnost, odabrati, preporučiti, otkloniti, poredati (s obzirom na važnost), pretpostaviti, predvidjeti, zaključiti, reći zašto...	KARAKTERIZACIJA U SKLADU SA STAVOVIMA (<i>dosljedno djelovanje u skladu sa stavovima i svjetonazorom</i>) zauzeti stav, zastupati, utjecati, predložiti, primijeniti, postupiti...	STVARANJE (<i>stvoriti nove aktivnosti, nove načine postupanja i vlastita rješenja</i>) složiti, konstruirati, napraviti dijagram/tablicu, razviti, napisati prikaz, integrirati u novu cjelinu, postaviti hipotezu, sastavi prijedlog/rješenje, složiti, zamisliti, stvoriti, izmisliti, smisliti, izumiti, kreirati, izazvati, predvidjeti, prognozirati, prirediti, pripremiti, propisati, napraviti plan, skicirati, predložiti, objediniti, kombinirati, skupiti, sastaviti, sklopiti, spojiti, povezati, složiti,

			sabrati, organizirati, preurediti, promijeniti, presložiti, preraditi, poboljšati, kompletirati, voditi, napisati, podnijeti, iznijeti, predočiti, postaviti (teoriju), poopćiti, napisati pjesmu/priču/članak o..., napravi film o..., prilagoditi metodu, dio, ideju..., kreiraj novi pristup za..., osmisliti, dizajnirati, smisliti, napravi projekt na temu...

PREPORUKE za ostvarivanje ishoda po razinama učenja:

- Ciljevima obuhvatiti više razina i područja učenja.
- Svi učenici prođu prve dvije razine (poznavanje činjenica i razumijevanje), a zatim izaberu jednu od ponuđenih aktivnosti iz neke od viših razina.
- Učitelj unaprijed odredi koji će učenici raditi na nižoj razini, a koji na višim razinama.
- Svaki učenik odabere ponuđenu aktivnost iz bilo koje razine.
- Neke aktivnosti su označene kao obavezne, a neke kao izborne.
- Učenici rade na nižim razinama, a zatim sami osmišljavaju aktivnosti na višim razinama.
- Svi učenici sami osmišljavaju aktivnosti (sudjeluju u planiranju).

PRIJEDLOZI ZA KREATIVNO IZRAŽAVANJE UČENIKA:

- Nacrtati, obojiti, izraditi kolaž, modelirati
- Izraditi plakat
- Izraditi umnu mapu
- Scenski prikazati
- Bibliodrama
- Nacrtati strip
- Izmisliti priču (s zadanim riječima ili temom)
- Dovršiti priču
- Izmisliti pjesmu na temu/o temi
- Izmisliti tekst pjesme na temu/o temi i otpjevati na melodiju neke poznate pjesme
- Sastaviti pitanja za kviz
- Snimiti/napisati vijest o događaju/temi
- Snimiti kratki film o događaju/temi
- Pantomima
- Picturing

Treba uvijek imati na umu da je razvoj mozga i kreativnosti kod učenika posljedica **procesa** učenja i rješavanja problema, a ne poznavanja rješenja.

Metodički sustav:

Pri odabiru metodičkog sustava valja voditi računa o sadržaju koji će se obrađivati, prikladnosti uzrasta i postavljenom cilju/ishodima nastavne jedinice.

Metodički sustavi:

1. **Interpretativno-analitički** (meditativno-molitveni početak; motivacija; najava teksta; prvi susret s tekstem; kratka doživljajno-spoznajna stanka; izražavanje prvih dojmova, doživljaja, zapažanja; interpretacija u užem smislu; sinteza; aktualizacija; meditativno-molitveni završetak)
2. **Meditacijsko-stvaralački** (meditativno-molitveni početak; duševno-tjelesna priprema s najavom teksta; prvi meditativni susret s biblijskim tekstem; meditacija u užem smislu; stvaralačko izražavanje; međusobna komunikacija; sinteza s aktualizacijom; meditativno-molitveni završetak)
Napomena: ...svaki bi metodički sustav/pristup trebao biti stvaralački (a ne samo problemski i meditacijski). Zato bi se pridjev "stvaralački" jednostavno mogao ispustiti iz dotičnih naziva. No ako ga ipak ponekad ostavljamo u nazivu, onda time samo želimo naglasiti da nije riječ o bilo kakvom problemskom ili meditacijskom pristupu nego o takvome u kojemu bi kreativnost svih sudionika trebala doći do izražaja.“ (Josip Baričević, *Diacovensia* 2(1994.) br. 1, str. 110-145.,)
3. **Problemsko-stvaralački** (meditativno-molitveni početak; najava biblijskoga teksta te provjera dosadašnjeg poznavanja teksta; susret s cjelinom biblijskoga teksta; stvaranje problemske situacije; izdvajanje i preciziranje problema te naznaka metodičkih uputa i izvora (medija) za rješavanje problema; samostalno pojedinačno i grupno rješavanje problema; priopćavanje rezultata rada, dopune i korekcije tih rezultata; sinteza; aktualizacija; meditativno-molitveni završetak)
4. **Integrativno-terapijski** (meditativno-govorenje početak; kratka najava glavne svrhe i načina susreta; uspostavljanje kontakta s doživljavanjem sebe [uspostavljanje svjesnoga i što "opuštenijega" kontakta s onim što osjećamo i proživljavamo "ovdje" i "sada"]; najava biblijskoga teksta i prvi susret s cjelinom teksta; izražavanje dojmova, doživljaja, zapažanja nakon prvog susreta s tekstem; dublje poniranje u biblijski tekst; izražavanje doživljenoga iskustva u susretu s biblijskim tekstem; osvrt, razmjena iskustava i njihovo vrednovanje; sinteza s aktualizacijom; meditativno-molitveni završetak)
5. **Heuristički** (molitveno meditativni početak; najava teme; otkrivanje i razumijevanje sadržaja (poučavanjem ili samostalnim radom učenika); sistematizacija; aktualizacija; molitveno meditativni završetak)
6. **Mentorski** (molitveno meditativni početak; smjernice i poticaji; samostalno istraživački rad; iznošenje, analiza, dopunjavanje, korigiranje, skupljanje rezultata rada; sinteza i aktualizacija; molitveno meditativni završetak)
7. **Predavački** (molitveno meditativni početak; uvod (u temu); obrada sadržaja (predavanje); sistematizacija i definiranje; aktualizacija; molitveno meditativni završetak)
8. **Kombinirani metodički sustavi:**

- Interpretacijsko-analitički metodički "sustav" s elementima meditacijsko-stvaralačkog (mogli bismo ga nazvati interpretacijsko-meditacijski "sustav"/pristup);
- Interpretacijsko-problemski odnosno problemsko-interpretacijski metodički "sustav"/pristup (riječ je, dakle, o interpretacijsko-analitičkom "sustavu" s elementima problemsko-stvaralačkog, i obratno);
- Meditacijsko-integrativni odnosno integrativno-meditacijski metodički "sustav" (tj. meditacijski "sustav" s elementima integrativnoga, i obratno);
- Predavačko-interpretacijski, predavačko-meditacijski, predavačko-problemski metodički "sustav"/pristup, i dr.

Oblici rada:

Misli se na socijalne ili društvene oblike rada iako se u literaturi može pronaći i naziv „metodički oblici rada“

- frontalni
- individualni
- rad u paru
- grupni rad

Aktivnosti učenika:

Navesti učeničke aktivnosti redosljedom od početka do kraja sata.

Nastavne metode: ili metodički postupci

- molitva i molitveno izražavanje, meditacija
- vizualne metode (demonstracije, crtanja)
- verbalne metode (usmeno izlaganje, pripovijedanje, opisivanje, objašnjavanje, izvještavanje, razgovor, diskusija, oluja ideja, čitanja i rada na tekstu
- igra
- stvaralačko izražavanje (likovno, scensko, pismeno, glazbeno...)
- bibliodrama i druge

U srednjim školama nastavnici trebaju što više aktivno uključivati učenike u proces učenja, dok se njihova uloga često svodi na moderatora. Nastavne metode se mogu upotpuniti projektnom nastavom, istraživačkom nastavom, debatom...

Nastavna sredstva:

Nastavna sredstva su materijali koje na nastavnom satu upotrebljavaju učenici i učitelji, a mogu biti:

- **vizualna** (slike, fotografije, aplikacije, modeli, reljefi, makete...)
- **auditivna** (slušni izvor znanja – riječ učitelja ili stručne osobe, radioemisije, snimke glasanja životinja ili raznih prirodnih pojava...)
- **audio-vizualna** (istovremeno je angažiran i osjet vida i sluha – prezentacije, filmovi, obrazovne emisije...)
- **tekstualna** (Sveto pismo, udžbenici, priručnici, članci, leksikoni, enciklopedije, književna djela, prozirnica ...)

Napomena: Udžbenici i priručnici nisu nužno polazište za pripremanje nastave već je to važeći Nastavni plan i program temeljem kojega se izrađuje izvedbeni plan i program i u tom smislu izbor sredstava može biti proširen.

Nastavna pomagala:

Misli se na sva tehnička pomagala koja za vrijeme nastave pomažu uporabu nastavnih sredstava kao npr.:

- ploča, kreda, računalo
- LCD projektor
- CD player
- TV
- grafoskop i drugo

Korelacija:

međupredmetna korelacija

- Potrebno je upisati nastavne predmete koji su u korelaciji s vjeronaukom tako da se jasno može vidjeti koji dio sadržaja je na satu bio korelativno obrađen s nekim drugim predmetom/ima. Uz ove informacije se navodi i aktivnost kojom se korelacija ostvarila
- Npr. geografija: pokazivanje mjesta Isusova rođenja na biblijskoj karti, upisivanje imena triju biblijskih gradova važnih za Isusov život na slijepoj (biblijskoj) karti – Betlehem, Nazaret, Jeruzalem itd.

unutarpredmetna korelacija

- horizontalna i vertikalna korelacija s temama u istom godištu ili s temama drugih godišta
- nije ju neophodno pisati u pisanu pripremu, no važno je imati saznanja o tome gdje se još i na koji način govori u ostalim uzrastima o ovoj temi kako ne bismo na prelagan ili pretežak način obrađivali gradivo (u suprotnom se može dogoditi da za slične teme učenici obrađuju iste ključne pojmove i u 5. osnovne i u 3. srednje, posebice na području sakramentologije, ekleziologije i sličnih područja...)

Plan ploče:

Plan ploče prikazuje sadržaj/skicu koja će na kraju sata biti u potpunosti vidljiva. On nastaje postupno i ne briše se tijekom sata. Rečenice se toleriraju samo u nižim uzrastima razredne nastave. Plan ploče mora biti pregledan, jasan, sažet, funkcionalan (naslov, neki ključni pojmovi, umna mapa, plakati, fotografije, kolaž, makete itd.) Ujedno, mora poštivati gramatičke i pravopisne norme književnog hrvatskog jezika.

Pitanja/zadatci za provjeru ostvarenosti ishoda:

To su pitanja koja integriramo u sintezu na različite načine (koristeći različite tipove zadataka), no radi preciznijeg mjerenja ishoda moramo ih točno unaprijed osmisliti i imati zapisane i u ovoj klasičnoj formi. Koristimo ih u dijelu sinteze tek kada smo provjerili nekom drugom metodom jesu li i do koje mjere učenici savladali planirane ishode.

Dakle, ova pitanja nisu zamjena za sintezu, nego pomoć za njezino nastajanje te instrument za točno mjerenje ishoda učenja (i mogu se koristiti za oblikovanje sinteze...).

Npr. Ako je jedan od ishoda glasio: *nabrojati skupine biblijskih knjiga Starog zavjeta* onda će pitanje za provjeru ishoda kojega upućujemo učenicima glasiti: *Nabroji skupine biblijskih knjiga Staroga zavjeta*. U tom smislu se infinitiv pretvara u imperativ, a na nama je da kreativno osmislimo sintezu koju ćemo provesti s učenicima (npr. da naš nastavni listić ima jedan zadatak u kojemu trebaju izbaciti uljeze kako bi dobili samo nazive skupina biblijskih knjiga...).

U svakom slučaju, ovakvom pripremom pitanja za provjeru ishoda pripremamo konačni fond provjere za sve nastavne jedinice jedne cjeline.

Izvori za pripremanje nastavnika:

Uz korišteni izvor/literaturu potrebno je napisati i bibliografske podatke. Najčešći izvori kojima se vjeroučitelji služe jesu slijedeći:

- Sveto pismo
- Nastavni plan i program katoličkog vjeronauka
- KKC
- rječnici
- enciklopedije
- različite mrežne stranice (navesti koje)
- udžbenici
- radne bilježnice
- priručnici
- časopisi
- drugi izvori

Izvori za pripremanje učenika:

Uz korišteni izvor/literaturu potrebno je napisati i bibliografske podatke. Najčešći izvori kojima se učenici služe jesu slijedeći:

- udžbenici, radne bilježnice
- razne mrežne stranice (navesti koje)
- drugi izvori...

II. GLOBALNA STRUKTURA SATA

U globalnoj strukturi redoslijedom navodimo pojedine etape nastavnoga sata sukladno odabranom metodičkom sustavu. Dovoljno ih je navesti jedno ispod drugoga bez navođenja vremenskog trajanja pojedine etape sata.

III. TIJEK SATA

Tijek nastavnoga sata podrazumijeva detaljan opis svake etape navedene u globalnoj strukturi. Na takav način u pisanoj formi zapisujemo kako će naša izvedba biti ostvarena uvažavajući metodičko-didaktička i pedagoško –psihološka znanja i zakonitosti.

Molitva

Neka bude prikladna uzrastu i temi koja se obrađuje. Ukoliko sustav nije meditativan, dovoljne su 2-3 minute. Poželjno je uključivati i učenike, no s pripremom te uvijek osigurati mir i tišinu za njezinu provedbu.

Motivacija

Podrazumijeva stvaranje zainteresiranosti u psihi i duhu učenika, pripravlja učenika za temu, stvara ozračje koncentracije i volje za aktivan i učinkovit rad. Stoga je važno da motivacija bude različita tijekom nastavne godine. Njezino preporučeno trajanje je 5 minuta (tolerira se najvuiše do 8). Važno je ne otkriti bit teme , nego samo uputiti na nju.

Najava teme

Vjeroučitelj treba kratko, u povezanosti s motivacijskim elementom, naznačiti temu koju će s učenicima obrađivati. Tema se najavljuje u svega nekoliko rečenica, navede se cilj obrade i nakon što se glasno izgovori naslov, treba ga na ploču i zapisati. Za to su dovoljne 2-3 minute.

Obrada teme

Obrada teme slijedi specifičnosti pojedino odabranoga metodičkog sustava. Važno je voditi računa da svaka etapa pojedinog sustava bude pravilno zastupljena i obrađena. Pozornost valja obratiti i na pravilno davanje uputa u rad.

U ovom dijelu sata ishodi učenja se ostvaruju upućivanjem, istraživanjem, analiziranjem vjeronaučnih sadržaja, pojašnjavanjem pojmova, sučeljavanjem mišljenja i stavova, iznošenjem iskustava i asocijacija, izdvajanjem bitnih činjenica, traženjem rješenja, izbora vrijednosti, zauzimanjem stavova, donošenjem odluka itd. Potrebno je učenicima davati realno teške zadatke (da ne budu niti prelagani niti preteški) radi održavanja motivacije za rad tijekom cijelog sata i razvoja kreativnosti kod učenika. Iznošenje rezultata rada nakon učeničkog stvaralaštva je još uvijek vrijeme obrade te je važno ne smjestiti ih u sintezu.

Sinteza

Predstavlja važno vrijeme u kojemu vjeroučitelj „ubire plodove svoga rada“.

Sinteza je vrijeme u kojemu s učenicima sažimljemo što smo na satu naučili, odnosno, do koje smo mjere realizirali ishode.

Pripremi sinteze treba posvetiti posebnu pozornost i učiniti je što više učeničkom – uključiti ih u izradu umne mape, igre asocijacija ili nekih drugih igara sukladno uzrastu, pripremiti im nastavne listiće i slično.

U ovom trenutku će nam pomoći pitanja za provjeru ishoda. U sintezi ćemo razgovorom, našim pitanjima i učeničkim odgovorima (dakle aktivnom suradnjom učenika i njihovim stvaralačkim radom) izdvojiti glavne činjenice i složiti ih u sustav koji treba zapamtiti i naučiti.

Aktualizacija

Vjeronaučna se tema i ciljevi dovode u vezu sa svakodnevnim životom učenika s nakanom da im se pomogne u rješavanju životnih problema, usvajanju vrednota i prakticiranju života u skladu s kršćanskim načelima. Aktualizacija podrazumijeva poosobljivanje teme i osobni ulazak u povezanost s njom. Kreativni modeli za iznošenje unutarnjih stavova, odluka i osjećaja koji približavaju Bogu mogu biti različiti i dobro je da se izmjenjuju.

Ukoliko na nastavnom satu nije uspješno provedena aktualizacija, nastavni sat je necjelovit.

Molitveno-meditativni završetak

Nastavni sat završava kratkom molitvom, pjesmom ili sl. Bilo bi dobro da je molitveni završetak povezan sa sadržajima i temom nastavnog sata te da odražava zahvalnost za darovani susret.

IV. KRITIČKI OSVRT

U ovom dijelu pripreme ostavljamo prazan prostor za upisivanje naših vlastitih kritičkih opaski na izvedbu. U tom dijelu mjerimo koliko smo uspjeli realizirati planiranu pisanu pripremu, odnosno ako nismo, što je tome posrijedi. Na taj način ćemo prilikom pogleda na dotični pripremu u slijedećoj izvedbi pristupiti doradi radi uspješnije izvedbe.

Dobro je također u ovom dijelu ispuniti upitnik o samovrednovanju te ga uložiti u svoju osobnu mapu uz određenu nastavnu jединicu. Time ćemo obuhvatiti i razredno ozračje i komunikaciju s učenicima kao i ostala područja izvedbe.

V. PRILOZI

Uz svaku pisanu pripremu potrebno je priložiti i sve korištene priloge – različite tekstove, fotografije, slike, crteže, modele, obrasce vrednovanja i/ili samovrednovanja koji se koriste u radu s učenicima itd.

DODATAK: VREDNOVANJE

U ovom dodatku donosimo mali podsjetnik vezan uz pojmove *vrednovanje* i *samovrednovanje*. Kao što učitelj/nastavnik (vjeroučitelj) vrednuje svoje vjeroučenike isto tako i vjeroučenici mogu vrednovati svoje vjroučitelje.

Kao što svaki vjeroučitelj treba vrednovati samoga sebe na kraju nastavnoga procesa (kritički osvrt, različiti obrasci za praćenje...) jednako tako treba odgajati i učenike da samovrednuju sebe i svoj rad (također koristeći objektivne „mjerne instrumente“ – pripremljene listiće..).

Jednako tako, učenici mogu vrednovati i rad svojih kolega nakon zajedničkog rada u skupini.

VREDNOVANJE

Vrednovanje koje nije povezano s ishodima ne odražava njihovu ostvarenost.

Podsjetimo se:

FORMATIVNO I SUMATIVNO VREDNOVANJE:

	FORMATIVNO	SUMATIVNO
Vrsta ocjene	Tijekom procesa	Na kraju procesa
Vrste tehnika ocjenjivanja	Neformalno promatranje Radni listovi Zadaci Kvizovi Pitanja učenika	Formalni testovi Projekti Razni ispiti
Upotreba informacije ocjenjivanja	Poboljšati proces učenja dok još traje	Procijeniti konačni uspjeh procesa

KARAKTERISTIKE KVALITETNOG VREDNOVANJA:

- mora igrati pozitivnu ulogu u nastavnom procesu
- mora poticati različitost kod učenika
- ima svoju svrhu i ona mora biti jasno iznesena učenicima, nastavnicima i roditeljima
- mora biti valjano
- mora biti pouzdano
- mora osigurati povratnu informaciju učenicima i tako postati aktivnost koja doprinosi njihovom razvoju
- mora osigurati mehanizme samo-procjene nastavnika i učenika - to je sastavni dio planiranja nastave
- količina aktivnosti ocjenjivanja mora odgovarati nastavnom procesu
- kriteriji ocjenjivanja moraju biti razumljivi, eksplicitni i javni

PRIMJERI ZADATAKA ZA VREDNOVANJE

(vrlo su prikladni za izradu nastavnih listića i pisane provjere znanja):

1. zadaci višestrukog izbora (a,b,c,d)
2. zadaci ispravljanja (potrebno je ispraviti netočno u rečenici)
3. zadaci sređivanja/redanja (npr. poredaj etape...)
4. zadaci povezivanja (npr. poveži parove)
5. zadaci esejskog tipa
6. alternativni zadaci (da/ne, točno/netočno)
7. zadaci dopunjavanja (nadopuni rečenicu s jednom ili više riječi)
8. zadaci kratkih odgovora
9. problemski zadaci...

Zadaci za vrednovanje odražavaju ostvarenost postavljenih ciljeva!

PRIMJER TABLICE VREDNOVANJA I SAMOVREDNOVANJA:

Procijeniti od 1 do 5 u kojoj su mjeri ostvareni pojedini ciljevi.

Za svaki ishod upisati odgovarajuću ocjenu u pripadajuću rubriku sukladno našem vrednovanju:

- Ishod uopće nije ostvaren (1),
 Ishod više nije ostvaren nego što je ostvaren (2),
 Ishod je podjednako ostvaren i neostvaren (3),
 Ishod je više ostvaren nego neostvaren (4),
 Ishod je potpuno ostvaren (5).

PRIMJERI VREDNOVANJA
Učitelj vrednuje učenika

PRIMJERI SAMOVREDNOVANJA
Učenik vrednuje samoga sebe

Ishodi učenja	VREDNOVANJE	Ocjena
<i>Slušati suradnike.</i>	<i>Sluša suradnike.</i>	
<i>Biti usredotočen na ono što treba raditi.</i>	<i>Usredotočen je na ono što treba raditi.</i>	
<i>Izvršavati dobivene zadatke.</i>	<i>Izvršava dobivene zadatke.</i>	
<i>Slijediti upute za rad.</i>	<i>Slijedi upute za rad.</i>	
<i>Sudjelovati u grupnoj diskusiji.</i>	<i>Sudjeluje u grupnoj raspravi.</i>	
<i>Tražiti objašnjenja.</i>	<i>Traži objašnjenja.</i>	
<i>Predlagati rješenja.</i>	<i>Predlaže rješenja.</i>	

SAMOVREDNOVANJE	Ocjena
<i>Slušam suradnike.</i>	
<i>Usredotočen sam na ono što treba raditi.</i>	
<i>Izvršavam dobivene zadatke.</i>	
<i>Slijedim upute za rad.</i>	
<i>Sudjelujem u grupnoj raspravi.</i>	
<i>Tražim objašnjenja.</i>	
<i>Predlažem rješenja.</i>	